

OPNIEUW JEZELF UITVINDEN

Pieter Hoekstra

Er is een sombere deken over Nederland uitgerold. We zagen de horizon-brede-donkere-wolkenband al langere tijd met een zuiderwind naar ons toe glijden, maar we hoopten nog steeds dat er een andere wind zou gaan waaien. Tegen beter weten in. Het hele klimaat is veranderd. En ondertussen raken ook bij ons nu steeds meer mensen soms heel dichtbij werkloos, terwijl misschien nog wel meer gewoon geen werk meer hebben.

In deze pessimistische tijd lijkt zelfs het woord 'crisis' er onder te lijden. Het wordt zo nietszeggend. Ooit, toen mensen nog aan boze geesten geloofden, was het hun bekend dat als je de naam van de demon kent je macht over hem hebt. Net zoals de arts weet dat, wanneer je de ziekte benoemt, de genezing in gang is gezet. Het woord 'crisis' komt van het Griekse 'krinein' en betekent 'onderscheiden, beslissen, beslechten'. De allereerste betekenis van dit woord heeft volgens Van Dale juist met genezing te maken. Crisis is een beslissend stadium in een ernstige ziekte: de crisis te boven komen. Het is een wending, keerpunt.* Sommigen zeggen: een kans!

Maar het is een feit, in deze bedrukte, donker grauwe, mistroostig en pessimistische, triestig, troosteloze en zwaarmoedige tijden is het niet voor iedereen gemakkelijk om mogelijkheden te zien. Van Dale heeft daarom nog meer... Een crisis is een periode van ernstige stoornis en economisch een periode waarin het krediet algemeen geschokt is, tijd van slapte en werkloosheid.*

Veel van ons zijn in deze tijd gedwongen om onszelf weer opnieuw uit te vinden. Zoiets gaat met de nodige pijn gepaard. Waarom ben ik niet meer nodig? Heb ik niets meer te bieden? Ben ik dan niets meer waard? Is alles en iedereen onbetrouwbaar geworden? In deze crisistijd worden existentiële vragen gesteld. Het is een rouwproces waar je doorheen gaat; er is boosheid, verdriet, teleurstelling en als je niet oppast: verbittering; er is alle aanleiding om depressief en passief te worden.

De laatste definitie bij Van Dale is scherp: Psychologische crisis: toestand waarin de oude levensgewoonten ontoereikend blijken voor een harmonische oplossing van gerezen moeilijkheden.*

Nietzsche stelde ooit: 'Hij die een reden tot leven heeft, kan vrijwel alle levensomstandigheden verduren.' Dat bracht de Nazi kampoverlevende en psychiater Viktor Frankl tot de conclusie dat het er niet zo zeer toe doet wat wij van het leven verwachten, dan wel wat het leven van ons verwacht (De Zin van het bestaan). Of met andere woorden: Wij hebben het leven geen vragen te stellen; het leven stelt óns voor vragen en wij hebben te antwoorden.

Voor iedereen die zo gedwongen wordt zichzelf opnieuw uit te vinden geldt: je bent niet de enige. Dit is niet bedoeld als een schrale troost, maar om daar iets mee te doen! Zoek elkaar en anderen op. Soms wordt crisis zo tot een kans.

(*Van Dale's Groot Woordenboek der Nederlandse Taal)